

Dnevni list: Intervju sa prvim zamjenikom visokog predstavnika Tamirom Waserom

Razgovarao: Antun Mrkonjić

Dnevni list: Svi se uglavnom slažu da je nedavni socijalni bunt vrlo oštro upozorenje vlastima. Međutim, sve je manje građana na ulicama. Slažete li se s tvrdnjama nekih posmatrača da su demonstranti zapravo razbijeni i razjedinjeni od vladajućih elita. Šta očekujete do izbora, hoće li biti novih masovnih protesta?

Tamir Waser: Neupitno smo se svi uvjerali i vidjeli jedno jasno nezadovoljstvo građana stanjem u ekonomiji, zastrašujuće rasprostranjenom korupcijom, kriminalom, jednom riječju, vrlo teškim životom i siromaštvom u zemlji. To su stvari koje sam i ja vidio i ranije, zapravo, tokom ovih dvije i po godine koliko sam boravio u BiH. Ljudi na svim stranama traže način kako pritisnuti vlast na odgovorno ponašanje, odnosno kako bolje živjeti. Rekao bih da brojke demonstiranata nisu pravi odraz ili slika nezadovoljstva u državi. Ohrabruje što su demonstranti ipak uspjeli ostvariti neke ciljeve. Naime, u nekim kantonima su skupštine ukinule različite privilegije i naknade, dakle, ono što su nazvali "bijeli kruh". Mislim da političari u godini izbora ne bi trebali i ne bi smjeli oglušiti se o jasne zahtjeve demonstiranata.

Dnevni list: Pojedini policijski čelnici i stručnjaci smatraju da je paljenjem zgrade Predsjedništva BiH zapravo počinjeno

krivično djelo terorizma pa da je čak bio i državni udar. Bi li u SAD-u takav čin bio tretiran kao terorizam?

Tamir Waser: Kao što je visoki predstavnik naglasio, paljenje zgrade Predsjedništva kao i zgrada kantonalne i općinske vlasti nije bio državni udar. Potrebno je razjasniti koje zakone treba primijeniti u ovako ozbiljnim slučajevima. To je očigledno na tužiteljima i policiji da procijene, da ispituju sve činjenice kako bi se dobio odgovor na pitanje: šta se, zapravo, dogodilo i koja je bila stvarna namjera, ko je to eventualno isplanirao i koordinirao. Nakon utvrđivanja svih pojedinosti, nesumnjivo je da onda tužitelji odlučuju šta dalje i kako će se slučaj zakonski tretirati.

Dnevni list: U BiH se protiv terorizma bori najviše SIPA. Ta je policijska agencija po nekim tumačenjima zadužena za osiguranje unutrašnjosti zgrada državnih institucija. Kako komentarišete tvrdnje ministra sigurnosti da je direktor SIPA-e odbio da pošalje specijalnu jedinicu da zaštititi Predsjedništvo BiH?

Tamir Waser: Moram otvoreno kazati, ono čemu smo svjedočili prije nekoliko godina u napadu na američku ambasadu u Sarajevu kao i tokom protesta pred Parlamentom BiH oko JMBG-a, nažalost, nedvosmisleno ukazuje na nedostatak koordinacije između policijskih tijela i institucija u zemlji. Po mom sudu sada bi trebalo sagledati kakve su mogućnosti da policijske agencije u kriznim trenucima, i ne samo tada, uspostave bolju i efikasniju saradnju i efikasnu međusobnu podršku. To posebno vrijedi za praktične policijske angažmane. Ja mislim da je tu koordinaciju moguće podići na znatno viši nivo i po postojećim zakonskim propisima. Čini mi se da su u tom kontekstu nužni konkretni operativni razgovori i planovi. Kad to kažem, onda želim jasno odbaciti bilo kakvu produženu političku debatu o tome ko treba reagirati, kada i ko je odgovoran za brzu reakciju.

Dnevni list: Propao je još jedan pokušaj povjerenika Štefana

Fülea da pomogne domaćim liderima oko slučaja "Sejdić i Finci". Koje, po Vama, snage ne žele dogovor, jesu li to one koje traže posebna izborna područja ili one snage koje panično zagovaraju centralističko uređenje u FBiH, odnosno u državi BiH?

Tamir Waser: Ja nisam bio dio tih razgovora i meni je nemoguće prosuđivati i ocjenjivati ponašanje i stavove bilo koje pregovaračke stranke, odnosno političke stranke.

Dnevni list: Neki sarajevski krugovi optužuju Štefana Fülea da pomaže Hrvatima da kroz slučaj "Sejdić i Finci" zaokruže svoj entitet. Prepoznajete li Vi takvu zavjeru povjerenika Fülea?

Tamir Waser: Mislim da su naponi evropskog povjerenika Štefana Fülea bili velika i nesebična pomoć kako bi olakšao pregovore između političkih aktera u BiH oko evropskih pitanja i osiguranja dovoljnog broja glasova u Parlamentu BiH kako bi se došlo do rješenja i usvojile ustavne reforme. Smatram da je ključno ipak doći do potrebnog broja zastupničkih ruku i po meni je sada potrebno da možda ide malo šire od striktnog pitanja ili presude u slučaju "Sejdić i Finci" i usaglasiti aranžman koji bi mogao zadovoljiti zahtjeve i želje svih strana u tom procesu. Također, ne vjerujem da je bilo nekog posebnog prijedloga koji je došao direktno iz EU-u tako da domaće političke stranke trebaju same naći način i doći do kompromisa.

Dnevni list: Za Vas se tvrdi da ste sjajno upoznati sa stanjem u Mostaru pa tako i u FBiH, odnosno državi BiH. Imate li možda neki novi prijedlog za Mostar? Kako vidite ustroj tog grada?

Tamir Waser: Mi vidimo u Mostaru problem zvaničnika koji ne preuzimaju svoje obaveze i krajnje neodgovorno rješavaju probleme građana koji ih biraju. Grad je zatrpan otpadom, djeca imaju problem kako stići do škole. Također, u kantonu smo bili svjedoci neizbora policijskog komesara što se na drastičan način osjetilo 7. februara tokom nasilja. Želim

otvoreno kazati, dvije najjače stranke, HDZ BiH i SDA, moraju u stranu gurnuti neprihvatljivu retoriku kojom se trenutno služe i moraju uložiti znatno više napora i preuzeti odgovornost i fokusirati se na traženje rješenja za odluku Ustavnog suda BiH. Taj se problem napokon mora riješiti, odluka Ustavnog suda je obavezujuća. Na stolu se i dalje nalazi okvirni dokument, neke su ga stranke prihvatile i on je i dalje otvoren za sve nove prijedloge koji bi pomogli da se dođe do dogovora. Posebno HDZ BiH i SDA imaju odgovornost i ako te dvije stranke imaju neke druge prijedloge, oni su dobrodošli, mi smo svakako spremni razmotriti sve kvalitetne opcije. Naravno, podrazumijeva se, sve u skladu sa odlukom Ustavnog suda BiH.

Dnevni list: Pa dokle će se Mostar tretirati kao “grad slučaj”, zbog čega mu neki ne dopuštaju da bude normalan grad, da za Mostar vrijede ista izborna pravila kao i za sve druge gradove u BiH? Nije li to politički ipak nekorektno i nedosljedno?

Tamir Waser: Mostar je takav zbog aranžmana u Ustavu FBiH i on također ima i nasljeđe kantona s posebnim statusom. Takvo će stanje ostati jedno vrijeme sve dok se eventualno ne promijeni Ustav FBiH, a to se, po meni, neodložno mora dogoditi, što prije – to bolje. Tek tada je moguće razmišljati i mijenjati status Mostara.

Dnevni list: Još nije otvorena parlamentarna rasprava oko “preporuka” o ustavnim promjenama koje je pravni tim uradio na zahtjev američke ambasade u BiH. Napokon je jasno da se zaista konačno moraju razriješiti zategnuti odnosi između Bošnjaka i Hrvata u FBiH. Šta mislite zbog čega se toliko strahuje i oklijeva s preustrojem Federacije iako svi vide da je ona skupa i neefikasna?

Tamir Waser: Čini mi se da niko ne spori da je potrebna ustavna reforma u FBiH. Moj utisak je da oko toga postoji konsenzus, barem ja nisam čuo da neko smatra da je ovakvo

stanje dobro i da ga ne treba mijenjati. Ipak, kod nekih stranaka se pokazuje strah od gubljenja sredstava ili instrumenata preko kojih su demonstrirali svoju moć, teško se odreći različitih privilegija. Da bi opstruirali reforme, te elite svjesno sva goruća pitanja prebacuju na nacionalni teren kako bi zastrašili narod umjesto da ponude nove kvalitetnije prijedloge za cjelokupni paket promjena kako bi se strateški i dubinski preuredila glomazna i skupa Federacija. Držim da sve političke stranke, ako su odgovorne, imaju obavezu da učestvuju i daju svoj doprinos neizbježnim... reformskim zahvatima. Lično priželjkujem da se rasprava otvori i prije parlamentarnih izbora u BiH. Moram i želim biti optimist da će političke stranke u Parlamentu doći do prihvatljivog dogovora.

Dnevni list: Hoće li Amerika, koja je pokrovitelj “preporuka” o ustavnom preuređenju FBiH, tražiti od političkih aktera i stranaka odgovor na reformsku ponudu?

Tamir Waser: Odgovor očekuju i žele građani FBiH. Oni nesumnjivo prije svega traže raspravu kako bi se riješilo pitanje skupe i tromе administracije u Federaciji.

Dnevni list: Kako komentirate rezoluciju Evropskog parlamenta u kojoj se, između ostalog, navodi da su centralizam i separatizam podjednako loše opcije za BiH?

Tamir Waser: Znate, mnogo toga je rečeno o toj rezoluciji. Ona je poprilično dugačka i pokriva različit spektar važnih pitanja. Na primjer, ona govori o korupciji, o ekonomskom razvoju, smanjenju administracije, reformi Federacije, pravima LGBT zajednice i sl. Ako posmatramo rezoluciju kao cjelinu, lako se da primijetiti da ona, zapravo, govori o onome na šta međunarodna zajednica upozorava već duže vrijeme. Dakle, potrebne su reforme kako bi BiH postala stabilna, multinacionalna razvijena država koja je opredijeljena za EU.

Dnevni list: Mučni i neuspješni pregovori oko slučaja “Sejdić i Finci” su nekako gurnuli u drugi plan probleme državne i

vojne imovine. Milorad Dodik je blokirao put BiH prema NATO-u. Amerika ga je u neku ruku "kaznila" prekidom komunikacije. Ima li naznaka da će se odnosi uskoro ponovno uspostaviti?

Tamir Waser: Želio bih podsjetiti kako je OHR želio iskreno pomoći da se riješe vrlo bitna pitanja državne i vojne imovine. Kao što je poznato, neke stranke insistiraju da se državna i vojna imovina rješavaju u paketu. Pozicija OHR-a je jasna, svako rješenje koje se eventualno usaglasi mora biti u skladu s odlukom Ustavnog suda BiH. To se može uraditi i u paketu, ali i odvojeno, nebitno, mi smo i dalje spremni pomagati domaćim liderima. Nama je samo važno da se poštuje odluka Ustavnog suda BiH.